

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарна се налази у Франковој улици број 20.

Власник

КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

Рукописи се не враћају.
Огласи и белешке наплаћују се по погодби.
Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

Државни култ и немачки Бог

Државни саветник немачки, Фридрих Куртус, пишући о карактеру немачке државе, подиже врло оштро глас против идентификовања државе са неким божјим царством, и каже:

Од почетка рата па до сада приповеда се читава ратна теологија. У једном црквеном часопису, рат је означен као »пут спасењу«. Тражи се некакво »немачко хришћанство«, а то ће рећи искоришћавање религиозног осећања у том смислу, да се оно унесе у рупе и зукотине на државној згради и да у њој произведе мало топлине, коју прсти основи заповедања и покоравања не стварају.

Теократска држава коју су тако саградили постаје тада право божанство. Они који заповедају представљају осећања свештеничког достојанства, а они који слушају верују да својим покоравањем служе Богу и да тако одговарају идеалу човечијег достојанства.

Ово идентификовање државе са царством божјим има као природну последицу, да увећање државне моћи изгледа најузвишенији циљ људскога рада. Како свака вероисповест изазива и мисионарски рад, отпочела је да се проповеда доктрина да ће германизам спасти цео свет. Увећање државне силе до крајњих граница то је циљ ове државне религије.

После великих успеха 1870, снага и сјај учинили су те је овај државни култ постао не само религија војника и чиновника, већ и великог броја интелектуалца, а на име историчара и људи од политике.

Демократија је противна овом обожавању државе. Демократија сматра државу онаквом каква она је, и у држави не налази ничег сличног Богу. Али национална немачка држава не само да се обожава, њу су и посветили. У борби Немачке против англо-саксонског света, један немачки професор говорио је о немачком народу као народу Богом изабраном.

Мора се протестова

ти из све снаге против таквог менталитета. Те речи сведоче о незнабожачком духу. Оне снижавају божанство, правећи од њега националнога Бога, који је створио историју света подизањем једног јединог народа. Они који тако говоре праве се као да су прозрели најтајније планове провиђења, које они лажно обожавају и у прабини. Ако њихови саплеменици победе, онда »Бог је благословио њихове мачеве,« као што говори Хинденбург. Војнички језик ставио је Бога у везу са ратничким заватом, са бомбама и гранатама.

Све слике правога Бога из Новог Завета изгледа да су исчезле из мозга ратних богослова. Бог опште љубави, Бог миротворац ишчезао је и претворио се у немилостивог и осветничког Бога, који за грехове једнога малог дела човечанства кажњава цео свет. У својој хуманизацији или још боље у својој германизацији Бога, немачки ратни богослови своде Бескрајност и Универзум на једну малену тачку на планети Земљи, и у толико маленију, у колико је малено на глобу немачко царство. А око те тачкице као имају да се окрећу све божанске мисли. Ако је још жив здрав верски дух, хришћани целога света морају се побунити против такве ратне теологије, која уздише национални шовинизам на степен религије.

МРАЧНЕ ИЗЈАВЕ

Лондон. — Јављају из Амстердама: У Холандским социјалистичким круговима тврди се да граф Хертлинг прима само оне услове предлошка Валзона, који су такве природе да могу Немачкој донети неке користи, које она силом не може да добије. О другим условима он је чврсто изјавио есвазије, мрачне и хитројске.

ДИВЉАШТВО

Женева. — Дубоко су били узбуђени у Базелу, видећи како се ерсно поступа од стране немачких власти према грађанском становништву француском и белгијском, које је пуштено из ропства. И поред ужасног мрза, ни један једини

вагон није био загрејан, Још пре швајцарске границе било је смртних случајева због хладноће. У Леополдсве, где је воз задржан четири сата, не зна се због чега, велики број ових бедних путника разболео се због зиме, изнурености и глади, и пренет је у базелску болницу, која је ускоро била препуна. Вагони су били страшно прљави, у њима није било нулника, а били су потпуно затворени, прозори су били заковани. Због тога је у њима ваздух био ужасан. У току целога пута деца је дована рана свега једном дневно, и то свега једна чинијца мршаве и неукусне чорбе.

ЗА ПРАВА МАЛИХ

Лондон. — Национално социјалистичка странка објавила један манифест о циљевима рата, за које мисле да се у њима сви Савезници могу слжити:

1. Ослобођење малих народности од страног господарства.
2. Реституција Србије, Белгије и Румуније са накнадама.
3. Повратак Алзаса и Лорена, као поправку неправде, коју су осудили и Карл Маркс, Либкнехт и Бебел.

НЕВОЉНЕ ИЗЈАВЕ

Цирих. — Швајцарски социјалистички лист »Фолкерхет« ком интервјуу последње говоре државника централних сила, тврди да ће ова говора разочарата све оне који су се одавали илузијама и нерачито канцеларов говор. Речи графа Хертлинга само потврђују наше мишљење да не треба очекивати од немачке владе, да ће се она искрено одрећи својих ене-еконистичких амбиција. По томе његов говор потпуно личи на оне које су говорила његови претходници. Оно што је он рекао о Белгији могло би значити неки напредак, кад се не би позивала неискреност тих изјава. У ствари Немачка у Белгији иде за истим циљем за којим и у Русији. Она хоће да анектира Белгију немачкој царевици.

Према флксекту друштва који је Чернин употребљено објашњава се само јачом радничком акцијом у Аустрији него у Немачкој. У Немачкој се не боје пролетаријата који се увек показао веспособан за акцију. Што је Чернин изјавио жељу да се може преговарати то једино само год пратиском радничких класа. Тај прилик тежи да се развија и у Немачкој као што то сведоче више подударних вести. Једна депеша из Цириха јавља, да су

се пониз догодили ве, еди у Бону, Дортмунду и Келну. На зборима патриотске леве увек избија скандал кад год говорник покуша да докаже да велика Немачке и заслуге анексије у Русији, Фајншуској и Белгији. Морало се забрањити ратници изваљати и војницима да учествују на овим зборовима.

ИМПОЗАНТНЕ ЦИФРЕ

Париз. — Главни извештај буџетске комисије представља грађанима расходе за 1918 годину у сума од 7.65 м милиона, која су покривена редовним приходима од 7.530 милиона, којима ила да се дода још 30 милиона прихода од нових такса.

У извештају се износи да су буџетски кредити од августа 1914 достигли 106.500 милиона, покривених са 101 милијардом прихода, од којих 66.400 милиона потица из резерва у трговини и од емисија у француској, 19.300 милиона од емисија на страни и 15.300 милиона од нередних буџетских прихода. За исто време војни трошкови су износили 87.200 милиона.

ТАЈНА ТРГОВИНА

Париз. — Тајна трговина и криумчарење животних немирница све је више развија у Немачкој. У Фресни саме немачке власти нарушавају или допуштају да се руже уздате наредбе. Оне плаћају мост изнад највише прописане границе, да би тако склопили произвођаче да је продају.

Помињу се примери по којима неки шефови странака врше ружну трговину. Тако на пример, аграрни вођа фон Хајбрант даје изглед незаконитости и личне спекулације.

Тајна трговина, и ако је најтроже забрањена, води се чак и преко огласа. Тако се на пример тона купуса промура као вагон шоргарепе. Неки помирници се нуде као лекарије. Властима то није непознато али затварају очи пред овим појавима. Али овај режим незаконитости и подвола не само што не користи Немачкој, већ у највећој мери шкоди.

ГРЧКА МОБИЛИЗАЦИЈА

Солун. — Генерал Гижома, по повратку из Атине, изјавио је новинарима да је одушевљен резултатима свога пута. Власти и становништво у Атини указао ли су му сасобито топао дочек. Сва важна хитна питања решена су на задовољавајући начин, тако да ће се грчка мобилизација извршити под овим околностима.

Атина. — Објављен је указ којим се наређује општа мобилизација грчке војске за класе од 1907 до 1917. Мобилисани су дакле младићи од 21 до 31 године.

НЕВОЉА РАСТЕ

Цирих. — Јављају из Берлина: Општински одбор бавио се ситуацијом о исхрани. Главни извештај изјавио је да ће смањивање obroка трајати још дуго.

Присутни одборници предложили су, да сви колективно поднису оставку и да тако скину са себе сваку одговорност за снабдевање престонице.

Сутра ће одбор о томе донети коначну одлуку.

СЛОБОДА БАЛКАНА

Лондон. — Енглески часопис »Нова Европа« објављује један важан чланак о немачким циљевима на Балкану. Гласак овог чланка истиче господаре во које ће Немачка имати на полуострву после рата, ако економски потчини Србију, Румунију и Бугарску.

Он даље каже да Савезници треба да створе на Балкану политику, која ће одговорати стварању живог економије. А то ће се моћи створити само ако се међу балканским државама створи географска ситуација, која ће

ИЗ ПОРТУГАЛИЈЕ

Демократи у Португалији тврдили су од самог почетка да је династија влада, која се дочепала власти државним ударом, била руковођена у овом реду германским тежњима, и да због тога и Савезници и сви њихови пратиоци треба да стерају ову ствар на чистину.

По извесим људима и по ивесним ставима судећи, заиста има основа за овакав њихово мишљење, али се ипак још ништа дефинитивно не може рећи, и ако се нови режим у неколико доводи у сумњу у односу на савезничку савр.

Владајућој странци шеф је Бито Камахо, који је водио највећу опозицију претав војничког учешћа Португалије у светском рату, и који и данас о свему томе паше недовољно у листу »Лукта«, под псевдонимом Луијо Гомез.

Министар унутрашних послова, Микаел ди Сантос је велики обожаваца каверса Француске и листови, нарочито »Иманите«, писа и су о њему врло неповољно.

Португалски посланик у Паризу, Естенкур Родриг, који се солидарисао са новим ре-

олакшати њихове непосредне економске везе.

За то је потребно:

1. Систематско развође трговачких односа Савезника са балканским државама, пошто се најбоље осигура економска независност и пошто се Југословенима да море.

2. Стварањем економске уније балканских држава и непосредне везе између њих и великих западних савезника, Енглеске и Француске.

А то ће моћи да постане стварност само економским организмом, који би био заснован на политичком споразуму, који већ, по Букурешком уговору, постоји између Србије, Грчке и Румуније.

Чланак »Нова Европа« завршује, да економска еволуција на Балкану зависи искључиво од закључена праведног мира.

У БЕРЛИНУ

Берн. — Штрајкачи су у Берлину организовали манифестације и ишли главним улицама берлинским. Полиција је извршила многа хапшења, али се тиме покрет није ни мало сузбио.

Покрет узима у Немачкој као и у Аустрији велике размере. Трупе су употребиле митраље и у суксбима има много жртава.

Званични немачки коминике признаје, да је број штрајкача у Берлину 16. у подне износио 100.000 радника.

Жилом, поново је утврђен за посланика на истом месту. Карактеристике ради треба напоменути, да је он први пут назван за посланика од стране владе генерала Пимента де Кастро, која је исто овако дошла на власт државним ударом, па је при повраћају устава оборена у мају 1915. Генерал де Кастро објавио је 1916 г. збирку политичких написа, у којима говори овако о Кајаеру: »Веллем II је задобио дивљење и поштовање свих који су у стању да познаду, процене и поштују високе и отмене одлике шефа за сада најнапреднијег народа. Немачки цар најје заметао кавгу ни са ким. Он је потрагао свој мач, тек кад су га завидљавци мачем напали.«

Факт да је посланик Родриг служио владу таквог чогека, за нови режим могао је да буде довољан разлог да га укљони са тога места, али он га поново утврђује.

Но и ако је војни шеф револуције, шеф владе и привремени председник републике, Седонно Паез, пређашњи португалски посланик у Берлину, познат као велики ис-

у траљаст, који је у много прилика свестрано влада да је преко дипломатске односе са Немачком и да избегне учешће Португалије у рату — ипак он се мири са стварањем и испраћајући колико јуче нове португалске контингенте на француски фронт, изјављује, да ће наставити борбу до краја.

Очекувати је потпуно раширивање ствари, дагано одлучнаје негодних и не одесних елемената и што боље сређивање односа са Савезницима, и ако се нова влада, према саопштењима португалског листа »Први Јануар«, носи мишљу да тражи смену неких савезничких посланика, а можда баш због тога.

Што се тиче унутрашње политике новог режима, постоји један постулак који је заиста нарочито драстичан. Декретом од 16 децембра забрањено је покретање нових и поновно излажење старих листова, ако су због револуције били правуђени да престану. Да би се могло што боље разумети и по последицама оценити овакав акт, треба напоменути да демократска партија, која је сада револуцијом свргнута са власти нема у овом моменту ни једног свог листа, пошто су им за време револуције равасно разорене све машине и опљачкани све редакције. Поред тога, декрет од 16 децембра забрањује свама листовима објављивање зборава, дневног реда, протокола, втд. демократске партије.

Председник републике претерао је, а бивши министар председник Коста, главни шеф демократске партије, још је у затвору.

Кад је реч о унутрашњим односима, ваља напоменути и то, да ће, према саопштењима једног португалског листа и у Португалији ускоро отпочети да се оснивају официрске комитети као и у Шпанији.

ОПШТИ ШТРАЈК

Лондон. — Немачка цензура је врло одлучна у покушајима да спречи доношење непристрасних извештаја о индустријским нередима у Немачкој. Нарочито се спречава да се у иностранству не сазна за величину и домаћај генералног штрајка који је утврђен за 15 јануар.

На ипак »Франкфуртер Цајтунг«, у једном телеграму из Бонна, јавља да је делимичан штрајк отпочео у рударским срезовима. Пропаганда за спити политички штрајк све се више шири и јавно мишљење је врло узбуђено због изгледа да ће преговори у Брест Литовску пропасти.

ПОВОД ЗА СВАЂУ

П а р и з. — Одељак чланка из аустријског званичног »Фремденблата«, који је изазвао први сукоб између Аустрије и Немачке, гласи овако:

»Аустроугарска, и ако нема никак намеру да се меша у унутрашње ствари Немачке, ипак

енергично протестује против доласка на управу кнеза Билова.

»Г. фон Килман, као присталица приступачног мира, ужива симпатије народних маса у Немачкој и у Аустроугарској, док са свим обрнуто стоји са кнезом Биловом.

НАРОЧИТО ЈЕ У АУСТРИЈИ

»Нарочито је у Аустрији кнез Билово оставио непријатних успомена, због дипломатске акције, коју је био развио у Риму пре ступања Италије у рат.«

КРОНПРИНЦ У ПОСЕТИ

Лондон. — Из Ротердама телеграфшу »Тајмс«:

У петак је Кронпринц отишао у Екс ла Шапел да посети енглеске офицере и војнике, који су тешко рањени и треба да се врате у отаџбину.

Официри су сматрали ову посету као један од најнепријатнијих виђања за време док су у ропству.

Кронпринц је дошао у пратњи три немачка генерала. Држане енглеских офицера било је такво да је Кронпринц сматрао да је негодно много разговарати. Са војницима је већ разговарао мало лакше.

КОД НЕПРИЈАТЕЉА

Берн. — Берлински дописник »Франкфуртер Цајтунг« јавља да влада грозничавост каква раније никада није била. Напади пангерманиста против цивилних власти отпочели су са највећом жестином, па се не штеди ни сам цар.

Осим тога у анексионистичким круговима тврде да ће Хинденбург и Лудендорф опет поднети оставку.

»Дајче Цајтунг« преклиње владоце Немачке држава да енергично интервенишу код цара, да се у последњем моменту спречи Немачка да се не изгуби у политици слабости Хертлинга, Килмана, Чернина и Редерна. Према истом листу Редерн је послао цару једну ноту, у којој министар финансија тврди да финансијска ситуација у царевини чини немогућним настављање војних операција, бар у офанзивном смислу.

Пангерманистички орган додаје, да неки кругови чине све напоре код цара да га склоне да обустави намераване војне операције. Лист наваљује на друге владаре из савезничких држава да предоче цару, колика би била таква погрешка.

Баварски краљ већ је поступио у том смислу. Треба поћи за примером баварског краља и треба да остали владари савезничких држава искрено кажу кајзеру

ИЗ РУСИЈЕ

Петроград. — Агенција Вестник јавља да је међу максималистима избио расцеп. Лењинисте, који су у мањини, и даље сматрају да је за Русију потребно закључење засебног мира и траже га по сваку цену.

Већина, на против, придружила се мишљењу социјалиста револуционара, који мисле да Русија, ако је потребно, треба да понова почне рат.

Париз. — »Тан« каже да би, у случају да се прекину преговори између Немачке и Украјине, Савезници требали да откупе жетву у Украјини у замену за индустријске производе. Сједињене Државе и Јапан олакшавали би транспорт ове жетве трансбирском железницом.

ЗАРАЗА

Париз. — »Матен« јавља да се руски револуционарни принцип нагло шире у немачким и аустроугарским масама. Узнемиреност је код немачке владе толика, да одложи питање о измене заробљеника између Русије и Немачке.

КУДА ЋЕ ОДВЕСТИ ЊГА

и његов народ Чернинова политика.

Сва анексионистичка и конзервативна штампа напада Чернина а »Берлинер Тагеблат« забрањен је зато што је 11 јануара објавио један чланак Теодора Волфа који је одобрио Аустријанцима што устају против немачких пангерманиста. Замеривши берлинској влади што је четири дана прикривала догађаје у Аустрији, Волф је писао: »Овај покрет показује колико су у Аустроугарској застрашени идејом да ће пангерманистички планови и на истоку и на западу шкодити приступачном миру.«

Ево најзад мишљења једног говорника из Рајхстага: »Цела Аустроугарска са страхом гледа да наши пангерманисти владају нашем политиком и бескорисно продужују рат. Наша влада требала би да се заложу да отклони ову бојазан разумним поступцима и отпором. Иначе овакав рад је право лудило, које прети да разори пријатељство између наше две државе.

НА ПОЛОВИНУ

Берн. — Почетком овог месеца бечка је штампа објавила да ће се оброк брашна смањивати на половину за једну недељу дана.

Али после последње седнице безшкол општинског одбора општине је управа саоп-

штила, да ће смањење на полупну оброка брашна трајати пет до шест месеци.

Ово не треба приписвати тешкоћама око транспортовања, како се у почетку мислило, већ чињеници да је потпуна оскујница у житу.

ЈАПАНЦИ У ПИРЕЈУ

Атина. — У Пиреј је стигла једна јапанска ескадра. Г. Вензелос са адмиралом Кондуротисом и неколико виших официра посетио је ескадру. Дочекао их је командант ескадре на адмиралском броду. Г. Вензелос је изразио радост што може да поздравује моћног Савезника у грчким водама.

ЗАШТО?

Цирих. — На скорањој аудијенцији, председника савета, цар му је саветовао да се пре свега бави парламентарним питањима и да уведе изборну реформу, споразумевши се са онима, који налазе да је она радикална, а да се у томе послу не осврће на војничка питања.

ПРОТИВ АНЕКСИЈА

Амстердам. — Говорећи на првој седници пољског удружења у Берлину, познати немачки научник Ханс Делбрик изјавио је да Немачка треба да се потпуно одрекне територијалних захтева и према истоку и према западу, и да је жељети и закључење мира у том смислу, не само због чистог миротворства већ и због више политичке мудрости.

У БЕЛГИЈИ

Париз. — Немачки генерални гувернер у Белгији овластивао је општег комесара да надзирава над берлинским операцијама, над разменом новца, новчаницама и исплатама, које врше банке у Белгији. Комесар има право да забрањује састанке берлијанаца и да забрањује неким кућама или личностима да присуствују састанцима.

Сваки преступ против гарије казни се са годину дана затвора или новчано са 500 франка. Раније уредбе о берзама уквдају се.

САОПШТЕЊА

У Српским круговима проносе се гласови да зајмови узети од Народној Банке, из кредата отворених од стране државе неће бити наплаћивани. Ови су гласови без икакве основе и Генерални Консулат их, по налогу Г. Министра Финансија, категорички демантује и објављује да ће зајмова бити наплаћена по земљском закону од свију дужника без разлике њиховог државног положаја.

Владу Петровића благодарила из Г. Миловоца, моли Јелена уд. Милош Николић да јој пошље инвалиди. Налази се четворо деце у Миловоцу код г-ђе Драге В. Цветковића. Инвалиду је последња пут пргмила у октобру 1916. Карта је код Љубе Г. Трифуновића бр. п. 999 — 104.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Наше патроле северно од Ене добиле су заробљеника У Волезима артиљеријска бр. 6. р ба остала је доста жива преко код Хартман—Виерскопфа.

Нашта важније на осталом делу фронта.

Извештај од 23 сата. — Доста јака активност обе артиљерије у области Мисте, на фронту шуме Корриер и у Вевру У овој последњој области један немачки пренад се вратио од Сешори остао је без резултата.

Дан миран на свима другим тачкама.

Прекодан 16 јануара француски пилоти су оборили два немачка авиона а три су, тешко оштећена, пала у њихове линије.

Извештај Штаба Источне Војске. — Нашта важније.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Јуче су наше храбре трупе из зоне висоравни започету акцију 14 јануара на висоравни Азјаго, отевши непријатељу његове положаје западно од долине Френцела. Кланец Дел Росо и кланец Де Челе, који силазе на западној ивици долине заузети су још 15 јануара и одржани су, упркос бесним непријатељским противнападима.

Добит је допуњена јуче заузећем виса Ди Вал Бела.

Непријатељу су нанети врло тешки губици. Две су му дивизије

скоро потпуно уништене. Велики ратни плен још није утврђен али је досада пребројано 100 официра и 2500 војника, који су заробљени и заплењено је 6 топова разног калибра, око 100 митраљеза, више хиљада пушака и велика количина мунициј и ратног материјала сваке врсте.

Реакција непријатељске артиљерије на положаје, које смо заузели, била је јака. Концентрација наше ватре, која је допирала и до најудаљенијих објектива била је силна и брза. Покушаји са извиђачима и са офанзивом од стране непријатељских авиона били су многи, али су сузбијени агресивношћу наших авијатичара и добрим гађањем топова против аероплана. За време дана оборено је 17 непријатељских апарата.

За време акције 15 и 16 јануара нарочито се истакла јуначка бригада Засарни (151 и 152 пук) а нарочито 151 пешачки пук. 1., 16 и 2 одељење за јуриш, 5 берсаљерски пук, 4 бригада берсаљера и алпистки батаљони величанствено су извршили свој задатак и били на висини својих славних традиција.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Одбили смо испале извиђача у околини Ерле ан Гоеп. Велика артиљеријска активност у Мошви ле Пре.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

БЕРН. — Десила се велика несрећа на железничкој прузи Кајзерлутерн—Хамбург; има 43 мртва војника, и преко стотина тешко рањених.

БАЗЕЛ. — Један лист из Карлсруе јавља да су се због немања угља морале затворити све фабрике муниције у Карлсруе, а радници су отпуштени. 9000 радника и радница која су остали без зараде траже да им се и даље плаћа надница.

БЕРН. — Немачки кругови су огорчени против аустријске владе која је допустила манифестантима у Бечу и у другим варошима да вичу: »Доле Немачка«.

РИМ. — Државни приходи за другу половину 1917. износе 1981 милион према 1043 милиона, колико је износило последње године пред ратом.

преми кооперацију Бразилије на западном фронту. Шеф мисије је генерал Ахе.

ЦИРИХ. — Оставка Веверкерлсвог кабинета уважена је. Веверкерл је опет поверен састав владе.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ

17. јануара обострана је чин артиљеријска ватра у области Старовине. У реону села Градешнице артиљеријском ватром запалили смо непријатељски магацин муниције.

МАЛИ ОГЛАСИ

Винарска радња Ираклије Зарчевића — Б. толица — Препоручује добро природно вино, коњак и ракије по најумеренијим ценама. Рађа се налази у улици: Макс Хардена Бр. 13. — у близини »Олимпоса«. 6—30

Српско Трговачко Друштво Улица Александра Великог број 7, обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Препоручује нашим студентима да се користе услугама ове новчане установе за све своје послове. Врши на својој благодатној размени свих новчаних монета по повољним дневним курсевима. 7—10

На продају нова машина за писање са српским словима. Обратити се везжару Париској у улици Франковој 45